

eSam verksamhetsplan 2021/2022

Innehållsförteckning

1.	Verksamhetsplan år 2021/2022.....	4
1.1	Syfte.....	4
1.2	Samarbeten och beroenden	5
2.	Målsättningar för arbetet	6
3.	Aktiviteter för att utveckla digitala lösningar kopplade till livshändelser	9
3.1	Starta och driva företag	9
3.1.1	Nya verksamt.....	9
3.2	Flytta till och från Sverige	10
3.2.1	Arbetskraftsinvandring från EU/EES.....	10
3.2.2	Offentlig Svensk Service - Official Swedish Services	10
3.3	Ta körkort	11
3.4	Att bli efterlevande.....	11
3.5	Bli sjuk, frisk och ha hälsa.....	11
3.5.1	Nationella läkemedelslistan	11
3.5.2	Vaccinationskort	12
3.6	Ekonomi.....	12
3.6.1	Finansiell status	12
3.7	Gemensamma utmaningar inom arbetena med livshändelser.....	12
4.	Aktiviteter som bidrar till medlemmarnas digitala transformation.....	14
4.1	Den digitala transformationen – vart vi är på väg.....	14
4.2	Moderna registerförfattningar	14
4.3	En datadriven verksamhet	15
4.4	Identitetshantering av personer	16
4.5	Användning av lämpliga och lagliga molntjänster.....	17
4.6	Användning av Internet of things (IoT)	18
4.7	Användning av artificiell intelligens.....	18
4.8	Fortsatt arbete med it-avtal.....	19
4.9	Det nya normala - säkerhetsperspektivet.....	20
4.10	Stärkt förmåga till innovation.....	20
4.11	Ramverk för digitala tjänster.....	21
4.12	Utbildningar i eSams vägledningar	21
5.	Sammanfattning av aktiviteter	22
6.	Organisation och resurser för genomförande	24

Bilaga 1: eSam Utvecklingsplan 2021/2022

1. Verksamhetsplan år 2021/2022

eSamverkansprogrammets verksamhetsplan beskriver utgångspunkter och prioriteringar för arbete från 1 juli 2021 till 30 juni 2022. Den är framtagen genom inspel och diskussion inom programmets olika grupperingar, i syfte att möta de gemensamma behov som medlemmarna lyfter fram.

1.1 Syfte

eSamverkansprogrammet (eSam) består av 30 medlemmar som tillsammans arbetar för att förbättra förutsättningarna för samhällets digitalisering. eSams arbete syftar till att underlätta för medlemmarna att utveckla gemensamma digitala lösningar för privatpersoner och företag, samt gemensamma lösningar för medlemmarnas digitala transformation och effektiviseringar. Under 2019 beslutades programmets inriktning, vilken ligger till grund för verksamheten.

Inriktning för eSams verksamhet

- Utveckla digitala lösningar kring privatpersoners och företags livshändelser/behov samt skapa och dela gemensamma lösningar som bidrar till medlemmarnas digitala transformation och effektivisering
- Samla kompetenser inom komplexa och gemensamma områden för att ta fram t.ex. vägledningar som skapar nytta för medlemmarna
- Agera pådrivande på det offentligas digitalisering genom att bl.a. göra uttalanden och uppmärksamma frågor som hindrar den digitala utvecklingen

Utifrån den beslutade inriktningen för programmet har **sex mål** tagits fram; Tre som inriktas på arbetet att **utveckla digitala lösningar utifrån livshändelser** och tre som inriktas på arbetet att **skapa gemensamma lösningar som bidrar till medlemmarnas digitala transformation**. De finns samtliga beskrivna nedan (kap 2).

För att bidra arbetet i samverkan och för att uppfylla eSams inriktning har eSam tre roller: att agera pådrivande, verka vägledande samt genomföra utvecklingsinsatser.

1.2 Samarbeten och beroenden

Digitaliseringstakten i Sverige och omvärlden ökar konstant samtidigt som nya sätt att arbeta med stöd av digital teknik i allt större utsträckning sker i samverkan. eSams medlemmar deltar i, ansvarar för eller driver själva en många aktiviteter på området och det finns många relevanta kopplingar mellan eSams arbete och annat som pågår.

Samverkan med DIGG, Myndigheten för digital förvaltning, är särskilt viktig då DIGG ansvarar för flera centrala initiativ som stärker Sveriges möjligheter att nyttja digitaliseringens fördelar. Inte minst leder DIGG arbetet att etablera en digital infrastruktur som ska möjliggöra ett effektivt och säkert utbyte av information inom och med det offentliga. DIGG har också ansvar att samordna Sveriges arbete med förordningen Single Digital Gateway (SDG), en förordning som ska leda till en digital portal till Europa - youreurope.eu - för privatpersoner och företagare. Vidare har DIGG ett uppdrag att etablera och tillhandahålla ett rättsligt stöd till offentlig förvaltning. Dessa arbeten är av stor betydelse för eSams medlemmar och är centrala för den fortsatta digitala transformationen. Det finns en samverkansplan mellan eSam och DIGG som syftar till att både skapa gemensamma möjligheter och undvika dubbelarbete.

Utöver samverkan med DIGG finns flera nationella och internationella pågående initiativ, uppdrag och aktiviteter som har betydelse för medlemmarnas fortsatta digitalisering. eSams medlemmar arbetar tillsammans för att bevaka och ta del av aktuella initiativ och frågor i omvärlden som påverkar eller bidrar till medlemmarnas arbete. Det kan till exempel vara regeringsuppdrag, EU-initiativ eller arbeten på andra myndigheter eller i näringslivet.

2. Målsättningar för arbetet

För att driva samverkansarbetet i enlighet med den beslutade inriktningen för programmet har vi tagit fram sex målsättningar för att beskriva vad vi vill uppnå i samverkan: tre för arbetet att utveckla gemensamma digitala lösningar till privatpersoner och företag och tre för att bidra till den gemensamma digitala transformationen. De syftar till att ge stöd i prioriteringen av relevanta aktiviteter. Utifrån målsättningarna har vi tagit fram aktiviteter som under året realiseras via eSams tre roller; Genomföraren, vägledaren och pådrivaren.

De tre målsättningarna med fokus på arbetet att utveckla digitala lösningar kring privatpersoners och företags livshändelser och behov, är beskrivna utifrån ett digitalt ekosystem. Den gemensamma ambitionen är att lösningarna ska kunna återanvändas. Då bidrar digitaliseringen till att effektivisera för aktörerna och att ge privatpersoner och företag bättre möjligheter att tillvarata sina rättigheter och att uppfylla sina skyldigheter.

De efterföljande tre syftar till att skapa och dela gemensamma lösningar som bidrar till medlemmarnas digitala transformation och effektivisering. De speglar medlemmarnas ambition att göra förflyttning i samverkan för att ta vara på nya möjligheter som ny teknik för med sig.

eSams sex målsättningar 2021-2022

eSams medlemmar erbjuder samlad information och tjänster för företag och privatpersoner utifrån livshändelser som möter identifierad behovsbild som tar hänsyn till kraven från EU.

eSams medlemmar ska sträva mot att erbjuda samlad information och tjänster för företag och privatpersoner som möter identifierad behovsbild och som tar hänsyn till de krav som EU ställer. Kundmötet kan antingen finnas hos offentliga aktörer, en samlad plats för offentliga aktörer eller hos privata tjänsteleverantörer.

Den infrastruktur som krävs för att skapa livshändelsetjänster för företag och privatpersoner finns på plats.

Större delen av den gemensamma infrastrukturen (byggblock) som krävs för att skapa livshändelsetjänster ryms inom det arbete som DIGG ansvarar för. eSam bidrar genom utvecklingen av de kundnära och verksamhetsnära gemensamma tjänsterna som ska byggas på infrastrukturen. eSam arbetar även med återanvändning och utmaningar som ännu inte är eller kommer bli nationella men där medlemmarna har ett behov.

Samtliga medlemmar i eSam har anpassat relevanta tjänster och information som behövs för livshändelsetjänster.

För att dra nytta av den gemensamma infrastrukturen i syfte att skapa de gemensamma kundmötena krävs att varje aktör anpassar sin verksamhet till den gemensamma infrastrukturen. Förutom att skapa data som når upp till principen en uppgift en gång, kommer det även att krävas viss anpassning av de e-tjänster som varje aktör har för specifika ändamål. Även den redaktionella informationen kommer att behöva anpassas.

Vi delar kunskap och information för att kunna arbeta på ett datadrivet sätt.

Målsättningen innebär att medlemmarna hanterar och använder data som en strategisk resurs för att förbättra hur verksamheten organiseras och bedrivs, samt för uppföljning av regelverk och tjänster. Strategiskt nyttjande av data och dataanalys gör att vi kan förbättra och utveckla nya processer, produkter och tjänster samt stödja organisationens arbete med statistik, kontroller, analyser och beslut.

Vi nyttjar digital teknik och gemensamma resurser för att effektivisera verksamheterna samt bidrar till att utveckla en gemensam digital infrastruktur.

eSams medlemmar nyttjar automatisering för att skapa mer effektiva och kvalitativa processer och nya värdeskapande tjänster. Vi samnyttjar resurser som ger effektivitet och enhetlighet och tar aktivt ansvar för att säkerställa utveckling och användning av gemensam infrastruktur, t.ex. i form av förvaltningsgemensamma byggblock.

Vi utgår från en gemensam riktning i den digitala transformationen.

Inom eSam har medlemmarna en gemensam uppfattning om vad den digitala transformationen innebär samt hur den påverkar samhällsutvecklingen och den egna

organisationen. Gemensamma rekommendationer, vägledningar, kunskapsöverföring och stöd skapar förutsättningar för att medlemmarna kan göra en förflyttning i samverkan.

I följande kapitel redovisas de aktiviteter som eSam fokuserar på kommande verksamhetsår. I kapitel 3 redovisas aktiviteter kopplade till de första tre målsättningarna. Därefter, i kapitel 4, redovisas aktiviteter kopplade till de följande tre.

3. Aktiviteter för att utveckla digitala lösningar kopplade till livshändelser

Utvecklingsforum håller ihop eSams arbete för att utveckla säkra digitala lösningar riktade till privatpersoner och företag. Forumet har ett övergripande ansvar att ta fram förslag på nya utvecklingsinitiativ till styrgruppen, säkerställa att beslutade initiativ genomförs samt ge stöd och bidra till den beslutade inriktningen. Det gemensamma livshändelsedrivna utvecklingsarbetet beskrivs i en utvecklingsplan (se bilaga1). Syftet med eSams utvecklingsplan är att kraftsamla kring några initiativ som kan bidra till snabbare utveckling av gemensamma lösningar som medför stor nytta för både aktörer och privatpersoner och företag.

Prioriterade livshändelser och initiativ har lyfts in i utvecklingsplanen utifrån att:

- de bidrar till att lösa privatpersoners och företags hela behov utifrån livshändelser/situationer i ett direkt kundmöte eller mer indirekt genom att aktörer helt tar bort behovet av interaktionen, samt att
- de förutsätter tillgång till förvaltningsgemensam infrastruktur i ett digitalt ekosystemtänk som eSams målbild utgår ifrån.

Under året har eSam prioriterat att fokusera på sex olika livshändelser där olika initiativ ingår. Dessa livshändelser och initiativ exponeras på fyra olika kundmöten som eSam har prioriterat att följa. För utvecklingsarbetet inom ramen för dessa livshändelser finns flera utmaningar som är gemensamma och som eSam därför har valt att kraftsamla kring. Nedan redovisas de sex livshändelserna, kopplat till kundmöten, samt de gemensamma utmaningarna.

3.1 Starta och driva företag

Inom denna livshändelse pågår flera arbeten som konsolideras och exponeras för företagare inom ramen för kundmötet www.verksam.se.

3.1.1 Nya verksamt

Inom arbetet med livshändelsen Starta och driva företag utvecklar initiativet *Nya verksamt* webbplatsen [verksam.se](http://www.verksam.se) för målgruppen företagare. Initiativet drivs inom myndighetssamarbetet *Starta och driva företag* där Bolagsverket och Tillväxtverket är drivande parter och leder initiativet. Utvecklingen av *Verksamt* är en del av arbetet för ett

digitalt ekosystem för enklare myndighetskontakter för företag, där en stor mängd aktörer bidrar med tjänster och information i ett samlat kundmöte.

Under året fortsätter arbetet med övergången från befintliga *Verksam* till det nya. Koncepten kring sammanhållna och guidade processer samt översikt, kommer att vidareutvecklas. Arbetet fortsätter också för att utveckla och förankra nya arbetssätt som krävs för att skapa ett gemensamt kundmöte. På sikt är *Nya Verksam* beroende av ett stort antal nationella och gemensamma byggblock, främst Mina ärenden, Indexering, Min profil, Mina ombud och API-hantering.

3.2 Flytta till och från Sverige

Inom denna livshändelse kommer pågående och kommande utveckling att konsolideras och exponeras för privatpersoner inom ramen för kundmötet officialswedishservices.se

3.2.1 Arbetskraftsinvandring från EU/EES

Tjänsten *Flytta* har fortsatt fokus på arbetskraftsinvandring. Det är i dagsläget samma aktörer som tidigare som utvecklar tjänsten men under 2022 finns behov av att fler aktörer deltar eftersom arbete och leverans då kommer breddas. Under året ska befintlig tjänst *Flytta* utvecklas, så att de som kommer från EU/EES och ska stanna längre tid än ett år, också kan använda den. En kartläggning kommer också göras för att se hur tjänsten behöver anpassas för att kunna stödja de som har för avsikt att stanna kortare tid än ett år.

I det fortsatta arbetet kommer man bland annat titta på en lösning som medger att den målgrupp som behöver nyttja tjänsten också kan identifiera sig digitalt, vilket idag inte är möjligt. Därefter behöver anpassningar göras gentemot de byggblock som *Flytta* har behov av. Under året ska aktörerna kartlägga när utveckling av relevanta API:er kan ske. *Flytta* behöver även säkerställa att kraven i förordningen om SDG samt i genomförandeförordningen (OOP) kan uppfyllas.

3.2.2 Offentlig Svensk Service - Official Swedish Services

Tjänsten *Flytta* är byggd på en plattform som är tänkt att kunna vara en samlad ingång för privatpersoner för flera tjänster och livshändelser. Plattformen kallas OSS, *Offentlig Svensk Service* eller *Official Swedish Services*. *Arbetskraftsinvandring* är idag den enda produkten som finns på den webbplatsen. Under året ska den fortsatta utvecklingen av OSS analyseras och beskrivas som kundmöte för privatpersoner. En sådan utveckling kan t.ex. göras genom förstudier och/eller genom att utveckla en relevant livshändelse direkt på plattformen.

3.3 Ta körkort

Idag finns ingen samlad ingång med tjänster och information för livshändelsen *Ta körkort*. Det pågår en förstudie om digital ledstång för körkort där privatpersoner dels ska få allmän information om processen (ansökan, bokningar m.m.), dels personifierad guidning. Eventuellt startas utveckling under 2021 utifrån förstudien. En möjlighet för att kunna utveckla livshändelsen, är att göra det via kundmötet på OSS (se ovan).

3.4 Att bli efterlevande

Kundmötet *Efterlevandeguiden* är ett stöd till privatpersoner som befinner sig i livshändelsen *Att bli efterlevande*. Här finns information och guider. Nya aktörer vill delta i kundmötet, Kronofogden vill bidra med information om hantering av skulder i dödsbon, Riksarkivet har behov av tjänster och information kopplade till förfrågningar om bouppteckningar. Det finns även privata aktörer som är intresserade av att delta. Förutom att fler aktörer kommer bidra med information i efterlevandeguiden kommande år startas arbetet med behov hos en ny målgrupp, vilka är de som inom närmaste tiden kommer att bli efterlevande.

3.5 Bli sjuk, frisk och ha hälsa

Inom livshändelsen pågår flera arbeten som konsolideras och exponeras för privatpersoner inom ramen för kundmötet [1177](#). För privata och offentliga vård- och omsorgsaktörer sker merparten av informationsutbytet via överenskomna API:er.

3.5.1 Nationella läkemedelslistan

Den 1 maj 2021 började lagen om nationell läkemedelslista gälla. Detta innebär att vården via en e-tjänst har möjlighet att få samlad bild av patientens läkemedelsbehandlingar. Den 1 maj 2023 ska alla vård- och apotekssystem som används för att förskriva och expediera recept ha anpassats till att, via standardiserade API:er, börja kommunicera med den gemensamma informationskällan nationella läkemedelslistan.

Aktörer som ansluter till *Nationella läkemedelslistan* kommer att göra det via en sektorsspecifik säkerhetslösning. För aktörer som verkar i flera sektorer är sektorsspecifika säkerhetslösningar ineffektivt, varför det finns behov av en sektorsövergripande hantering.

3.5.2 Vaccinationskort

Det finns ett samstämmigt och tydligt behov av en sammanhållen digital bild över givna vaccinationer – både utifrån individens, hälso- och sjukvårdens, smittskyddets och myndigheters perspektiv samt utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv.

Idag har individen endast tillgång till viss information om givna vaccinationer i digitalt format via 1177.se eller via vaccinatörers egna webbtjänster eller appar. Det är dock bara en mycket begränsad del av all vaccinationsinformation som är tillgänglig och individens tillgång är beroende var i Sverige man bor och vaccinerar sig. Även vårdens tillgång till historisk information om en individs vaccinationer är idag bristfällig.

Dagens regelverk med en regional och lokal informationshantering i hälso- och sjukvården gör att det idag inte är möjligt att skapa en digital, samlad och livslång bild över alla vaccinationer en individ tagit. En ny nationell lösning för digitala vaccinationskort kräver därför en rättslig reglering.

3.6 Ekonomi

I dagsläget är denna livshändelse inte exponerad i något kundmöte.

3.6.1 Finansiell status

Arbetet inom *Finansiell Status* skapar förutsättningar för effektivisering och automation genom att nödvändig information görs tillgänglig mellan olika organisationer och underlättar för kunden i olika ansökningsförfaranden genom att uppgifter finns förifyllda. Förstudiearbetet övergår under 2021 i en genomförandefas som beräknas pågå fram till 2023. Kronofogden färdleder arbetet med att utveckla informationsutbytet inom området finansiell status.

3.7 Gemensamma utmaningar inom arbetena med livshändelser

De livshändelser och initiativ som föreslås i utvecklingsplanen har flera gemensamma utmaningar. eSam kommer att stödja och arbeta med dessa utmaningar genom de initiativ som är prioriterade. Djupare beskrivningar av dessa utmaningar finns i utvecklingsplanen (se bilaga).

- Eget utrymme i gemensamma kundmöten,
- förvaltningsöverenskommelser inom olika kundmöten med styrning, finansiering med mera,

- hantering och process vid anslutning av nya tjänster till redan befintliga kundmöten,
- återanvändning av befintliga plattformar som t.ex. OSS,
- hur krav från förordningen om SDG ska implementeras i flera kundmöten,
- påverkan när en aktör bygger kundmöten på annans register,
- hantering av frågor kopplade till när privata företag är leverantörer av kundmöten,
- eID tillitsnivå under 3, för de som kommer till Sverige som nyanlända,
- breddinförande av Säker Digital Kommunikation - SDK,
- anslutning av kommuner och regioner till befintliga kundmöten,
- bygga API:er på tjänster och data samt redaktionell information,
- utmaningar kopplade till "Klipp upp och stoppa rätt" (en uppgift en gång),
- anslutning av privata företag som producenter,
- behov av att kunna erbjuda lösningar för att boka besök och rapportering med hjälp av API.

4. Aktiviteter som bidrar till medlemmarnas digitala transformation

4.1 Den digitala transformationen – vart vi är på väg

Den digitala transformationen kan vara den mest samhällsomvälvande processen sedan industrialiseringen. Den skapar nya möjligheter för innovation och öppnar upp för nya samarbeten och arbetssätt där privatpersoner, företag och andra aktörer kan spela en aktiv och samskapande roll i utformningen av bl.a. offentliga tjänster.

För den offentliga sektorn innebär den digitala transformationen nya, förändrade roller och arbetssätt och aktualiserar frågor om ansvar och hur verksamheten kan bedrivas. För att nå samsyn kring hur samverkan genom eSam kan bidra till medlemmarnas digitala transformation, är det angeläget att ha en gemensam bild över vad den digitala transformationen innebär. Det gäller både för den enskilda organisationen och för samhället i stort. Under verksamhetsåret inleds därför ett arbete med att formulera en gemensam bild av vad den digitala transformationen är och hur den påverkar offentliga organisationers verksamheter.

4.2 Moderna registerförfattningar

För att driva den digitala transformationen ytterligare behöver myndigheternas registerförfattningar som reglerar personuppgiftsbehandling, moderniseras. Bestämmelserna är från en tid när användningen av digitala verktyg var undantag vilket hämmar digitalisering i allmänhet och informationsutbyte mellan myndigheter i synnerhet. Att förändra registerförfattningarna är ett omfattande arbete och därför arbetar eSam med utvalda delar under året. Arbetet görs bland annat med utgångspunkt i informationshanteringsutredningens slutbetänkande om en myndighetsdatalag.

- Ur ett generellt perspektiv arbetar eSam för att förenkla några överreglerade delar – “måste-ändringar” – t.ex. den nuvarande uppdelningen av utlämnande i digital form på två sätt. Det ska också vara självklart för en myndighet att kunna verifiera identiteter, t.ex. mot Skatteverket eller Bolagsverket, hos den som har ett ärende hos myndigheten. eSam gör inledningsvis ett förslag av vilka regleringar som bör prioriteras för fortsatt arbete.

- Ändamålsbestämmelser behöver vidgas så att de speglar myndighetens fulla uppdrag inom ett visst verksamhetsområde, t.ex. i instruktionen, samt tillgodose myndighetens behov av analys- och testverksamhet och annan verksamhetsutveckling. Under året tar eSam fram en modell för hur en modern ändamålsbeskrivning kan utformas så att den även omfattar t.ex. utvecklingsverksamhet. Vidare kan även andra delar av registerförfattningar behöva analyseras.

4.3 En datadriven verksamhet

Digitaliseringen av samhället genererar allt mer data. Att kunna nyttja data på ett effektivt, lagligt och lämpligt sätt blir avgörande för vår fortsatta digitala transformation. Genom att nyttja data för exempelvis AI-system och analysverktyg, kan offentliga aktörer förbättra sina tjänster och effektivisera resursanvändningen hos såväl privatpersoner och företag som offentliga aktörer. EU beslutade under 2020 om en datastrategi och det pågår ett nationellt arbete med en svensk datastrategi som eSam kommer att följa.

Under året kommer eSam att fokusera på att **stärka det datadrivna arbetssättet inom ramen för analysverksamheter**, där det potentiellt finns ett stort mervärde för medlemmarna. Att sammanställa data från den egna organisationen, andra myndigheter och privata aktörer, skapar nya möjligheter att producera och använda kvalitativa underlag i organisationens verksamhet. Under kommande verksamhetsår genomförs insatser för att stärka medlemmarnas förmåga till datadriven analys, inledningsvis genom att dela goda exempel och skapa förutsättningar för erfarenhetsutbyte.

En viktig förutsättning för att nyttja data till exempelvis analysarbeten, är att kunna **genomföra stordataanalyser**. Svenska myndigheter har ofta tillgång till stora datamängder i sina kärn- och stödsystem. Den datatillgången är central för att kunna tillämpa exempelvis AI och machine learning. De rättsliga förutsättningarna för stordataanalyser måste analyseras, främst med koppling till it- och informationssäkerhet och krav på integritetsskydd. Det gäller framför allt regelverken som berör integritetsskydd, offentlighetsinsyn och arkivering men även verksamhetsspecifika regler. Under året ska eSam därför analysera de rättsliga förutsättningarna, bland annat med utgångspunkt i EU-kommissionens förslag om AI och fortsatta hanteringen av detta.

Under föregående verksamhetsår sammanställde eSam en rapport om nuläget gällande **vidareutnyttjande och tillgängliggörande av data**. I enlighet med rapportens rekommendationer fortsätter arbetet under 2021 - 2022 med att ta fram vägledning som ger praktiskt stöd per informationstyp (datamängder, myndighetspublikationer och övriga handlingar). eSam kommer också att omvärldsbevaka kringliggande initiativ för att

säkerställa kopplingar mellan dessa arbeten, men omfattningen av insatsen är beroende av tillgången till resurser.

Det pågår även arbete inom EU med koppling till tillgängliggörande och vidareutnyttjande av data, bl.a. inom SDG-området och i och med de senare tillkomna initiativen *Self Sovereign identity* och *Digital Wallets*. eSam kommer att bevaka utvecklingen och samverka med DIGG, i den mån som det finns anledning.

eSams medlemmar ser också behov av att stödja en kultur av ökad mognad avseende användning av data i en offentlig organisation. Därför genomför vi under året **erfarenhets- och kunskapsutbyten kring datadrivet arbetssätt generellt** och arbetar vid behov med andra former av underlag som stöd för intern kommunikation hos medlemsorganisationerna.

4.4 Identitetshantering av personer

Under tidigare verksamhetsår etablerades en arbetsgrupp under ledning av Migrationsverket där tolv av eSams medlemmar har bidragit till att beskriva en **bred behovsbild inom identitetsområdet**. Gruppen har bland annat konstaterat att det pågår många initiativ och utredningar som gäller identitetshantering. Arbetet bedrivs dock i avgränsade delar och det finns behov av att hålla samman helheten. Några av eSams medlemmar har särskilda ansvar i frågor kring identitetshantering, t.ex. vad gäller Skatteverkets ansvar för hantering av samordningsnummer. Under kommande verksamhetsår fortsätter arbetet med att bevaka nationella och internationella initiativ på området samt att hålla samman frågor som gäller identitet, auktorisation och biometri med koppling till elektronisk identifiering av personer. Resultat och slutsatser från arbetet rapporteras löpande i eSams olika forum.

En viktig förutsättning för digitaliseringen är att kunna identifiera personer elektroniskt. Även personer utan personnummer behöver kunna använda e-tjänster hos offentliga organisationer men det saknas ett standardiserat sätt att hantera e-legitimationer för denna grupp idag. Under verksamhetsåret 2020/2021 har Migrationsverket gjort en förstudie för att se om och hur en sådan e-legitimation skulle kunna utvecklas.

För individer som har **skyddade personuppgifter eller som lever under hot** (t.ex. som lever med en hotbild men som inte är folkbokförd) kan det vara livsavgörande att de offentliga aktörernas hantering av uppgifterna hanteras med stor försiktighet och inte oavsiktligt lämnas ut. Det finns en väl fungerande ordning inom respektive organisation för den hanteringen, men i samverkansinitiativ kan det uppstå situationer där hanteringen behöver samordnas mellan myndigheter för att upprätthålla ett

ändamålsenligt skydd. Även den interna hanteringen av egna medarbetare med skyddade personuppgifter kan vara utmanande, vilket gör frågan intressant ur ett samverkansperspektiv.

Under året kartlägger eSam hur hanteringen ser ut hos medlemmarna och analyserar om det finns möjlighet till förbättring i någon del av hanteringen för att stärka möjligheterna att ta ansvar för att skydda uppgifterna för alla personer som lever under hot.

Ett annat område kopplat till hantering av personers identiteter är **avidentifiering av personuppgifter**. För att göra en utökad användning av data möjlig såväl inom som mellan organisationer, kan avidentifiering av personuppgifter stärka säkerheten. Avidentifiering kan ske genom att data kring personer blir anonyma (anonymisering) eller att det finns en koppling kvar mellan avidentifierade data och aktuell person (pseudonymisering). Det finns olika scenarios för när avidentifiering kan vara lämpligt att använda - exempelvis för att minska spridning av personuppgifter inom en organisation, användning av data i analysverksamhet m.m. Pseudonymisering är också en intressant teknik i diskussionerna om användning av molntjänster.

Under verksamhetsåret fortsätter arbetet med att tydligare beskriva i vilka scenarion en myndighet kan använda sig av avidentifiering, samt rättsliga förutsättningar för detta.

4.5 Användning av lämpliga och lagliga molntjänster

Möjligheten att kunna använda legala, lämpliga och effektiva molnlösningar är fortfarande en viktig del för offentlig sektors digitala transformation. Frågan är utmanande och det finns fortsatt behov av att dela kunskaper och underlag, genomföra gemensamma analyser samt att undersöka möjliga lösningar. Av den anledningen fortsätter eSams molngrupp sitt arbete under verksamhetsåret med såväl erfarenhetsutbyte, kommunikation som analyser.

De områden som hittills bedömts vara relevanta att arbeta med är:

- HR-tjänster, flera tjänster har identifierats bland annat rekryteringstjänster och tjänster för vidareutbildning,
- utvecklingstjänster; Exempelvis för agila samarbeten och projektarbeten,
- samverkanstjänster; Exempelvis för resfria och digitala möten eller workshops,
- mobila informationstjänster; Exempelvis mobiltelefon i tjänsten, och
- tjänster för kommunikationsarbete; Exempelvis streamingstjänster.

Det kan dock uppstå ytterligare behov under året. Inom respektive område arbetar vi med erfarenhetsutbyte och beskriver möjliga alternativa tjänster och lösningar i de fall befintliga lösningar inte uppfyller våra krav.

eSam arbetar löpande med **kommunikation och material** kopplat till molnfrågan. Det avser såväl stöd för intern dialog inom medlemsorganisationerna, t.ex. för att beskriva komplexa beroenden och rättsliga frågor, samt extern dialog med såväl leverantörer av it-tjänster som media. Detta arbete sker parallellt och i nära samarbete med eSams molngrupp.

Användningen av molntjänster är inte enbart en fråga om laglighet och säkerhet, utan även om lämpligheten att offentliga aktörer lägger ut samhällsbärande information till privata aktörer och till andra länder. Under året analyserar därför eSam **hur den sk lämplighetsfrågan kan omhändertas** på ett bra sätt i samband med nyttjande av molntjänster.

4.6 Användning av Internet of things (IoT)

eSam har tidigare diskuterat de säkerhetsmässiga utmaningarna med ny teknologi som både gynnar och effektiviserar samhällets utveckling. En av effekterna med den allt mer accelererande utvecklingen är att samhället i mindre utsträckning har "kontroll" över konsekvenserna. Ett exempel är saker som är uppkopplade mot Internet, IoT, som installeras i alla sektorer som exempelvis vård-, jordbruks- och transportsektorn. Många har allt som oftast kopplingar till olika driftsalternativ, där molntjänster är dominerande. Det kan i vissa fall innebära risker både för den personliga integriteten och för samhällets funktionssätt och försvarsförmåga. eSam har därför påbörjat ett analysarbete.

4.7 Användning av artificiell intelligens

Artificiell intelligens (AI) har stor potential att lösa viktiga utmaningar för offentlig sektor och att effektivisera processer och verksamheter. Det finns ett stort intresse kring hur man kan använda tekniken för att exempelvis öka graden av automatisering eller stärka grunderna för beslutsfattande. Samtidigt behöver vi ta hänsyn till och hantera risker och utestående frågor. Exempelvis kan AI riskera inkräkta på dataskydd och integritet, därtill måste ansvarsfrågor och etiska ställningstaganden vara lösta. Det finns därför ett behov av att belysa användningen av AI utifrån såväl ett laglighets- som lämplighetsperspektiv.

Många av eSams medlemmar ser behov av att utveckla lösningar kopplade till förmågan att **överföra talat eller skrivet språk till ett datorprogram** som en komponent av AI

(även kallat NLP, Natural language processing). En sådan lösning kan till exempel användas för direktöversättningar eller vid analys av texter. eSam ser en möjlighet att bidra inom detta område genom erfarenhetsutbyten, gemensamma analyser och sammanställningar, exempelvis för att undersöka vilka komponenter som finns att använda idag. Exempel på relevanta användningsområden inom NLP är översättningar, textanalys och chattbotar. Under hösten analyserar eSam vilket eller vilka av områdena inom NLP som är mest relevant att fokusera på, för att därefter påbörja ett gemensamt arbete. I arbetet ser vi också över möjligheterna till samverkan med andra intressenter, t.ex. RISE och AI Sweden.

För att lyckas med att använda AI för att stärka och effektivisera sin verksamhet finns utmaningar som eSams medlemmar kan arbeta med gemensamt. Under hösten 2021 gör eSam **en rättslig analys** av vilka frågor som är de mest centrala att hantera för att tjänster med AI ska kunna användas i högre utsträckning. Analysen ska omfatta tre huvudområden:

- Testverksamhet, där skarpa data används i ett utvecklingsarbete.
- Möjligheten att nyttja automatiserade beslut i större utsträckning. Ju mer omfattande det blir desto större krav på att "träna" och löpande dokumentera algoritmerna. I den rättsliga analysen beaktas det arbete som pågår inom EU rörande på så kallad högrisknivå.
- Robotisering (RPA, Robotic Process Automation) som ett sätt att hantera enkla beslut eller underlag för beslut. (Området är inte i huvudsak kopplat till AI, men hålls samman inom samma juridiska arbetsområde.)

Analysen ska lyfta fram vilka frågeställningar som behöver hanteras för att eSam i ett nästa steg ska kunna titta på möjligheter till lösningar. Sannolikt kommer arbetet angränsa till frågor kopplade till registerförfattningar (se ovan 4.2).

Slutligen ska eSam arbeta med **erfarenhetsutbyten och gemensamt stöd för kommunikation** inom AI-området under året. Arbetet syftar till att öka samsynen inom eSam och stärka medlemmarnas egna kulturförflyttning mot en ökad förståelse av hur man kan arbeta framåt med AI som teknik.

4.8 Fortsatt arbete med it-avtal

eSam har under verksamhetsåret 2020/2021 arbetat för att tillhandahålla medlemmarnas stöd i arbetet att formulera juridiskt hållbara och affärsmässigt gynnsamma villkor i it-avtal. Hittills har vi tagit fram en övergripande vägledning om it-avtal och ett antal allmänna villkor inom flera it-avtalsområden tillsammans med kommentarer och

utbildning inom respektive område. Dessa allmänna villkor är tänkta att användas när ramavtal från Kammarkollegiet saknas eller av något skäl inte används. Arbetet fortgår nu med villkor inom ytterligare it-avtalsområden, bland annat för it-projekt, samt kommentarer och utbildningar. Därefter kan eventuellt tillkommande behov av villkor inom andra it-avtalsområden också tas fram. Framtagen dokumentation måste också förvaltas så att uppdatering kan ske.

En särskild fråga är om det behövs ett arbete för att klargöra hur myndigheter kan säkerställa att de även i en situation av höjd beredskap i samhället, fortfarande har en adekvat leverans av it-tjänster av olika slag. Av det skälet gör eSam under året en analys av behov och möjligheter att genomföra ett sådant arbete samt vad det ska utmynna i (t.ex. särskilda avtal, kompletteringar av villkorstexter eller vägledande texter). Arbetet berör förutom avtalsrätt, även säkerhetsområdet.

4.9 Det nya normala - säkerhetsperspektivet

Pandemin och dess effekter har förändrat samhällets funktionssätt i grunden. Det pågår många aktiviteter hos våra medlemsorganisationer och i omvärlden för att hantera den fortsatta situationen. Hos eSams medlemmar pågår arbete för att se över lokalytor, arbetssätt, möjligheter till distansarbeten etc. Utöver de mer fysiska, psykologiska och sociala aspekterna av konsekvenserna för myndighetens arbete, finns även ett behov av att belysa de säkerhetsmässiga aspekterna. På säkerhetsområdet har eSam startat erfarenhetsutbyte där vi kan dela såväl problemställningar som lösningar. Det finns stora samordningsvinster och vi ser att arbetet behöver fortsätta och intensifieras.

4.10 Stärkt förmåga till innovation

eSam har i olika former arbetat med innovationsfrågor de senaste två åren. Under verksamhetsåret 2020/2021 genomfördes aktiviteter för att medlemmarna ska kunna få stöd i hur man kan stärka sin innovativa förmåga utifrån organisationens förutsättningar. Det pågår mycket aktiviteter kring innovation såväl hos medlemmarna som hos andra aktörer i innovationslandskapet. Dialog och samarbete är viktigt för att kunna använda resurser på ett effektivt sätt men även för att dra nytta av att olika innovativa förmågor redan har etablerats hos olika aktörer. Under verksamhetsåret fortsätter arbetet för att stärka medlemmarnas förmåga till ett innovativt angreppssätt och för att etablera sätt att bedriva innovationsarbete utifrån eSams gemensamma prioriteringar.

4.11 Ramverk för digitala tjänster

En organisation kan möta sina målgrupper i olika kanaler i det digitala mötet. I enlighet med eSams målsättning är ett sätt att erbjuda samlad information och tjänster utifrån ett händelseperspektiv. Det finns ett behov av att förtydliga hur digitala tjänster bör utformas och kravställas för att kunna passa in i ett digitalt ekosystem där det digitala mötet kan ske enskilt eller gemensamt med andra organisationer. Arbetet avser att underlätta för medlemmarnas kontinuerliga arbete med planering, utveckling och upphandling relaterat till digitala tjänster. Under verksamhetsåret arbetar eSam med ett ramverk för digitala tjänster som tydliggör hur digitala tjänster bör utformas för att kunna användas på ett ändamålsenligt sätt i gemensamma digitala kundmöten.

4.12 Utbildningar i eSams vägledning

Under åren har eSam producerat många vägledningar, checklistor och annat material. De finns tillgängliga via eSams webbplats men användningen av materialet kan öka genom att de även blir tillgängliga på andra sätt. eSam kommer därför att erbjuda utbildningar i ett urval av de vägledningar som eSam har producerat. Urvalet görs utifrån behov och aktualitet.

5. Sammanfattning av aktiviteter

Nedan presenteras en sammanfattning av aktiviteter kopplade till aktuell målsättning (se kapitel 2 ovan).

- **eSams medlemmar erbjuder samlad information och tjänster för företag och privatpersoner utifrån livshändelser som möter identifierad behovsbild som tar hänsyn till kraven från EU.**

Kundmöten:

- Verksamt.se
- OSS (Offentlig Svensk Service/Official Swedish Services)
- Efterlevandeguiden.se
- 1177.SE

Gemensamma frågeställningar/behov:

- Eget utrymme (kopplat till Mina Data och Min Profil)
- Förvaltningsöverenskommelser
- Anslutning av nya aktörer/tjänster
- Återanvändning av befintliga kundmöten OSS
- SDG krav ska implementeras
- Privata företag som leverantörer av kundmöten

- **Den infrastruktur som krävs för att skapa livshändelsetjänster för företag och privatpersoner finns på plats.**

- eID tillitsnivå under 3 för de som kommer till Sverige som nyanlända
- Säker Digital kommunikation

- **Samtliga medlemmar i eSam har anpassat relevanta tjänster och information som behövs för livshändelsetjänster.**

Initiativ (livshändelse inom parantes):

- Finansiell status (Ekonomi)
- Digital ledstång körkort (Ta körkort)
- Arbetskraftsinvandning (Flytta till och från Sverige)
- Vaccinationsdata (Bli sjuk, frisk och ha hälsa)
- Läkemedelslistan (Bli sjuk, frisk och ha hälsa)
- Skulder i dödsbo (Bli efterlevande)
- Enklare myndighetskontakter för företag (Starta och driva företag)

Gemensamma frågeställningar/behov:

- Anslutning av kommuner och regioner

- Bygga API:er på tjänster och information
- Klipp upp och stoppa rätt (en uppgift en gång)
- Privata företag som producenter
- Boka besök

● Vi delar kunskap och information för att kunna arbeta på ett datadrivet sätt.

- En datadriven verksamhet
- Stärka möjligheterna att nyttja datadrivna analyser
- Rättsliga förutsättningar för att göra stordata-analyser
- Vidareutnyttjande och tillgängliggörande av data

● Vi nyttjar digital teknik och gemensamma resurser för att effektivisera verksamheterna samt bidrar till att utveckla en gemensam digital infrastruktur.

- Moderna registerförfattningar
- Molntjänster
- Erfarenhetsutbyte inom relevanta områden
- Säkerställa lämpligheten vid användandet av molntjänster
- Stärka möjligheterna att använda Internet of things
- Artificiell intelligens
- Överföra talat eller skrivet språk till ett datorprogram
- Rättslig analys av testverksamhet, automatiserade beslut, robotisering
- Säkra lösningar vid hemarbete
- Ramverk för digitala tjänster

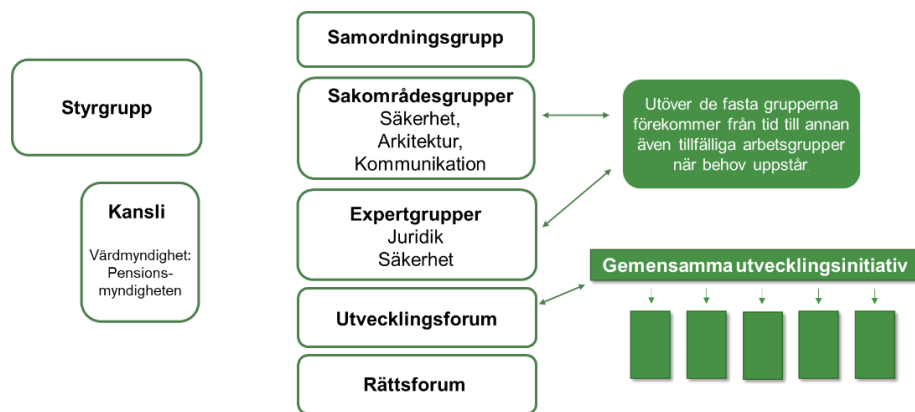
● Vi utgår från en gemensam riktning i den digitala transformationen.

- Identitetshandling personer
- Bred behovsbild inom identitetsområdet
- Skyddade personuppgifter, lever under hot
- Aidentifiering personuppgifter
- Digital transformation – samsyn kring begreppet
- Stärka förmågan till innovativt arbete
- Öka förståelse och kompetens gällande datadrivet arbetssätt, användningen av AI samt användningen av molntjänster.
- Utbildningar i eSams vägledning
- It-avtal

6. Organisation och resurser för genomförande

eSams styrgrupp beslutar om inriktningar för programmets verksamhet, aktiviteterna utförs därefter genom eSams olika grupper. Under 2020 förändrades organisationen för det juridiska arbetet inom eSam genom att ett rättschefsforum bildades samtidigt som sakområdesgruppen i juridik avslutades.

Utöver fasta grupperingar kan tillfälliga grupper starta vid behov, för att hantera en avgränsad fråga. Ett sånt exempel är molngruppen. Med stöd av såväl fasta som tillfälliga grupperingar finns gott stöd för genomförandet av planens aktiviteter.

eSams organisation.

eSams verksamhetsplan är ambitiös och innehåller utmanande frågeställningar att analysera och föreslå lösningar för. Genomförandet är avhängigt medlemmarnas möjligheter att bidra med resurser för arbetet och att prioritera samverkan, erfarenhetsutbyte och att dela med sig av egna lösningar. eSam består idag av många medlemmar, vilket borde möjliggöra god tillgång till resurser.

I takt med att antalet medlemmar i eSam ökar, växer dock även behoven av struktur och samordning mellan grupperna. Syfte med möten och arbetsgrupper behöver vara tydligt och kopplingen till behov, mål och resultat måste framgå. eSams kansli kommer fortsätta arbetet att öka kommunikation och dialog, förbättra arbetsmetoder och öka tydlighet avseende målbild samt hur sambanden mellan olika frågor ser ut.

Vi kommer under året ta in externt stöd för arbete med vissa frågor. Det gäller bl.a. juridisk expertis, säkerhetsexperter och stöd i utvecklingsarbetet. För detta finns budgetmedel avsatta.

eSam är ett medlemsdrivet program för samverkan mellan myndigheter och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att underlätta och påskynda digitaliseringen inom det offentliga. eSam bildades 2015 som en frivillig fortsättning på E-delegationen. En viktig uppgift för eSam är att ge ut vägledningar som skapar förutsättningar för att öka den digitala samverkan inom offentlig förvaltning.

Vägledningarna är tillgängliga på esamverka.se

I eSam ingår Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Boverket, Centrala Studiestödsnämnden, Domstolsverket, eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Inspektionen för vård- och omsorg, Jordbruksverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Migrationsverket, Naturvårdsverket, Patent- och registreringsverket, Pensionsmyndigheten, Polisen, Riksarkivet, Sida, Skatteverket, Skolverket, Sveriges Kommuner och Regioner, Statens servicecenter, Statens tjänstepensionsverk, Statistiska centralbyrån, Tillväxtverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket och Universitets- och högskolerådet (jan 2021)

